

Motion

1981/82:2533

Eric Enlund m. fl.

Skrivelse från talmanskonferensen med överlämnande av ett från riksdagens utskottskommitté inkommet betänkande om riksdagens utskott (förs. 1981/82:22)

Den särskilda kommitté som lagt fram betänkandet om riksdagens utskott har haft till uppgift att utreda frågor om utskottsindelningen och ärendefördelningen mellan utskotten.

Kommittén konstaterar på grundval av vad som redovisas i en särskild bilaga att det under den nuvarande utskottsorganisationens tid vid flera tillfällen inträffat att samordningen mellan utskotten har varit bristfällig och att det på grund härav har förelegat risk för att riksdagen skulle komma att fatta mot varandra stridande beslut. Kommittén syftar här på större ärenden som rör ekonomisk politik och budgetpolitik i form av s. k. paket.

Kommittén har mot denna bakgrund diskuterat frågan om finansutskottet kan ges reella möjligheter att verka för samordningen i sådana angelägenheter. Kommittén anser sig emellertid inte kunna bortse från att nästan samtliga de företrädare för övriga utskott, vars mening kommittén har inhämtat, uttalat starka betänkligheter mot att finansutskottet skulle ges befogenheter som medförde att utskottet skulle kunna fungera på detta sätt. Kommittén menar att dessa betänkligheter uppenbarligen grundar sig på att man anser att inrättandet av något som kan ses som ett överutskott strider mot den tanke som låg bakom den nya utskottsorganisationen med sinsemellan jämställda utskott. Kommittén har därför avstått från att lägga fram förslag med denna innebörd.

Enligt vår mening är det mindre lämpligt att koppla samman farhågor för att finansutskottet skulle få ställning som "överutskott" med den grundläggande frågan hur riksdagen skall kunna fatta logiska och konsistenta beslut i stora ekonomiska frågor. Som kommittén så riktigt konstaterar har finansutskottet i gällande författning inte tillerkänts någon samordnande eller övergripande roll i budgetfrågor. Denna uppgift måste anses ankomma på kammaren och talmanskonferensen, som ansvarar för riksdagsärendenas remittering och behandling.

Vid utarbetandet av de nya författningsbestämmelserna synes man över huvud taget inte ha förutsett att riksdagen — annat än inom ramen för budgetpropositionen — skulle behöva ta ställning till större "paket" av ekonomisk-politisk innebörd, bl. a. större besparingspaket, där riksdagen har att ta ställning till såväl en riktgivande helhetsbedömning som en rad konkreta delförslag inom denna helhet. Hur riksdagen på ett konsistent

sätt skall kunna hantera förslag av denna art återstår sålunda att författningsmässigt reglera. Mot fackutskottsprincipen står att riksdagen endast om särskilda skäl föreligger får dela en proposition. Mot behovet att besluta om helheten står önskemålet att se varje delfråga för sig. I den särskilda bilagan 4 har de skilda modeller som hittills kommit till användning utretts på ett förtjänstfullt sätt.

Vad som enligt vår mening bör uppmärksammas är att inte heller den modell för riksdagens behandling av budgetpropositionen som grundlagberedningen skisserade synes fungera på avsett sätt. Enligt den modellen skulle riksdagen först, tidigt under vårsessionen, anta riktlinjer för den ekonomiska politiken och för budgetpolitiken. Dessa riktlinjer skulle sedan styra riksdagens fortsatta behandling av budgetpropositionen. Riksdagen skulle därefter, vid vårsessionens slut, ta ställning till slutresultatet och vid behov vidta korrigeringar åtgärder.

Erfarenheterna från senare år visar emellertid att det med nuvarande beslutsordning kan inträffa att riksdagen antar vissa riktlinjer för budgetpolitiken men att dessa sedan inte blir riktgivande för de fortsatta anslagsbesluten i riksdagen. Vidare uppstår svårigheter för riksdagen att i vårsessionens slutskede skaffa sig en bild av budgetbeslutens sammantagna resultat, bl. a. på grund av sent avlämnade propositioner och arbetsanhopning i vissa utskott. Resurser att mer intensivt följa detta skede av riksdagens budgetarbete har inte heller givits finansutskottet.

Det har inte ankommit på riksdagens utskottskommitté att lämna förslag i dessa grundläggande frågor av konstitutionell art. Enligt vår mening är det emellertid nödvändigt att nu se över dessa i ett sammanhang. Det material som kommittén tagit fram bör därvidlag utgöra en bra utgångspunkt.

Vi hemställer med stöd av det anförda

att riksdagen tillsätter en utredning som ser över beslutsprocessen i större ekonomiska frågor i riksdagen.

Stockholm den 3 maj 1982

ERIC ENLUND (fp)

KJELL-OLOF FELDT (s)

BO SIEGBAHN (m)

ROLF RÄMGÅRD (c)